

Zemkopības ministrija

IEKŠĒJIE ŪDEŅI UN TO ZIVJU RESURSU PĀRVALDĪBA

Normunds Riekstiņš
Zemkopības ministrijas
Zivsaimniecības departamenta direktors

Iekšējo ūdeņu piederība - Civillikums

Likuma I pielikumā publisko ūdenstilpju statuss ir piešķirts **225 ezeriem** un **43 upēm**.

II pielikumā iekļauti **206 ezeri**, kuros zvejas tiesības pieder valstij.

III pielikums paredz, ka **17 upēs** vai to daļās zvejas tiesības pieder vienīgi valstij.

Ar likumu valsts zvejas tiesības ezeros un upēs noteiktas vairāk kā 87 000 ha platībā (no 150 000 ha kopējās ūdeņu platības).

Visiem pārējiem iekšējiem ūdeņiem ir privāto ūdeņu statuss.

Ūdeņu pieejamība zivju resursu izmantošanai

	Publiski ūdeņi	Privāti ezeri ar valsts zvejas tiesībām	Privāti ezeri	Privātas upes
Tauvas josla	10 m; jūras piekrastē – 20 m	4 m	4 m (ap viena īpašnieka ezeru tauvas josla nav jānosaka)	4 m
Makšķerēšana, vēžošana, zemūdens medības (MVZM)	Var ikviens, ievērojot MVZM noteikumus	Var ikviens, ievērojot MVZM noteikumus	Vienojas vai izlemj īpašnieks(-ki), kam atļaut, bet ievērojot MVZM noteikumus. Pie privātiem ezeriem ir jābūt attiecīgai norādei par tā atrašanos privātā īpašumā	Var ikviens, ievērojot MVZM noteikumus. Ļoti svarīga makšķernieka un zemes īpašnieka savstarpējā sapratne
Zveja	Var zvejot, ja zveja nav aizliegta. Priekšroka komerczvejai un vietējiem iedzīvotājiem	Var zvejot, ja zveja nav aizliegta. Priekšroka zvejas tiesību nomā ir piekrastes zemes īpašniekam	Var zvejot īpašnieks vai tā pilnvarota persona, ja zveja nav aizliegta	Var zvejot īpašnieks vai tā pilnvarota persona, ja zveja nav aizliegta

Zivju resursu un ūdeņu pārvaldība

Ūdeņu pārvaldība - ZEMES PĀRVALDĪBAS LIKUMS:

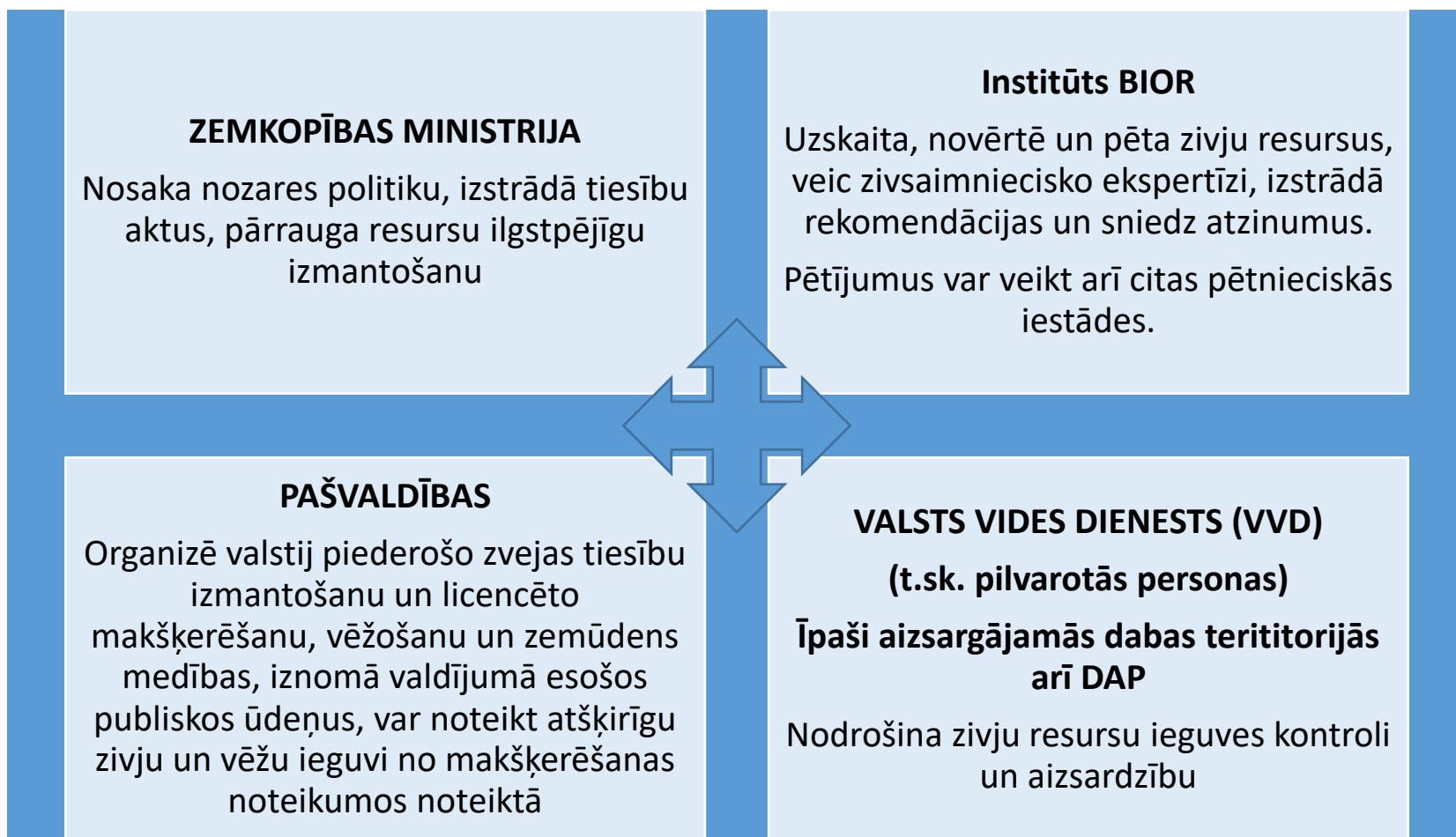
15.pants par Jūras piekrastes joslas un iekšzemes publisko ūdeņu pārvaldību nosaka, ka:

- ✓ par vides aizsardzību atbildīgā ministrija ir valdītājs iekšzemes publiskajiem ūdeņiem, kas atrodas dabas rezervātos, nacionālajos parkos un dabas liegumos;
- ✓ vietējā pašvaldība ir valdītājs tās administratīvajā teritorijā esošajiem pārējiem iekšzemes publiskajiem ūdeņiem un jūras piekrastei.

Zivju resursu pārvaldība - ZVEJNIECĪBAS LIKUMS:

- ✓ zivju resursus iekšējos un teritoriālajos ūdeņos pārvalda valsts;
- ✓ pašvaldība savā teritorijā organizē valstij piederošo zvejas tiesību un pārzina privāto zvejas tiesību izmantošanu.

Iekšējo ūdeņu zivju resursu pārvaldība

Ūdeņu resursu apsaimniekošanā piedalās arī ūdeņu nomnieki, zvejnieki, uzņēmēji, pašvaldības policija, kā arī ir iespēja iesaistīties visai sabiedrībai kopumā

Galvenie normatīvie akti, kas regulē zivju resursu pārvaldību Latvijas iekšējos ūdeņos

- Ministru kabineta 11.08.2009. noteikumi Nr.918 «**Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību**»
- Ministru kabineta 02.05.2007. noteikumi Nr.295 «**Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos**»
- Ministru kabineta 23.12.2014. noteikumi Nr.796 «**Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos**»
- Ministru kabineta 13.12.2016. noteikumi Nr.790 «**Noteikumi par zvejas tiesību izmantošanu privātajos ūdeņos**»
- Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumi Nr.800 «**Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi**»
- Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumi Nr.799 «**Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība**»
- Ministru kabineta 07.08.2001. noteikumi Nr.359 «**Licencētās rūpnieciskās zvejas kārtība**»
- Ministru kabineta 08.09.2009. noteikumi Nr.1015 «**Kārtība, kādā izsniedz speciālo atļauju (licenci) komercdarbībai zvejniecībā, kā arī maksā valsts nodevu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu**»
- Ministru kabineta 15.03.2005. noteikumi Nr.192 «**Kārtība, kādā izsniedz atļaujas (licences) zvejai īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos**»
- Ministru kabineta 31.05.2015. noteikumi Nr.150 «**Kārtība, kādā uzskaita un dabiskajās ūdenstilpēs ielaiž zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētos zivju mazuļus, kā arī prasības attiecībā uz mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotu privāto ezeru izmantošanu**»
- Ministru kabineta 02.03.2010. noteikumi Nr.215 «**Noteikumi par valsts atbalsta piešķiršanu zivsaimniecības attīstībai no Zivju fonda finanšu līdzekļiem**»

Zivju resursu pārvaldība **publiskajos ūdeņos I**

Pašvaldība tās administratīvajā teritorijā esošajos ūdeņos:	Pamatojums
<ul style="list-style-type: none">izsniedz licenci komercdarbībai zvejniecībā iekšējos ūdeņos;	MK 1015
<ul style="list-style-type: none">organizē zvejas tiesību izmantošanu – slēdz rūpnieciskās zvejas tiesību nomas līgumus (iedala zvejas limitus, iekasē maksu par iznomātajiem zvejas limitiem), izsniedz zvejas licences. Šo visu informāciju ievada LZIKIS un sagatavo attiecīgos dokumentus;	MK 918 MK 796 MK 295
<ul style="list-style-type: none">ja pieprasījumu skaits pēc zvejas limitiem ir lielāks, var organizēt rūpnieciskās zvejas tiesību nomas izsoli;	MK 918
<ul style="list-style-type: none">uztur ūdenstilpi atbilstošā stāvoklī un nodrošina apsaimniekošanas pasākumus līdz tās nodošanai nomā;	MK 918
<ul style="list-style-type: none">iznomā rūpnieciskai zvejai vai licencētai MVZM valdījumā esošās publiskās ūdenstilpes, kā arī ūdenstilpes, kurās zvejas tiesības pieder valstij;	MK 918
<ul style="list-style-type: none">var sniegt ZM un VARAM priekšlikumus zvejas lieguma termiņa izmaiņām hidrometeoroloģisko apstākļu dēļ;	MK 800
<ul style="list-style-type: none">var noteikt no MK 800 atšķirīgus zivju ieguves nosacījumus, piemēram, samazināt lomā paturamo zandartu un līdaku skaitu u.c.;	MK 800

Zivju resursu pārvaldība **publiskajos ūdeņos II**

Pašvaldība tās administratīvajā teritorijā esošajos ūdeņos:	Pamatojums
<ul style="list-style-type: none">• izdod saistošos noteikumus licencētai MVZM un licencētai rūpnieciskai zvejai. Var pati organizēt ieviešanu vai izsniegt attiecīgu pilnvarojumu;	MK 799 MK 790
<ul style="list-style-type: none">• var iesniegt projektus Zivju fonda atbalstam, kā arī ir atbildīga par attiecīgu ar zivju resursu izmantošanu saistītu naudas līdzekļu ieskaitīšanu Zivju fondā;	MK 215 MK 918
<ul style="list-style-type: none">• seko līdzi zivju resursu papildināšanai ūdenstilpēs (piedalās klātienē ielaišanas komisijās);	MK 150
<ul style="list-style-type: none">• izsniedz atļaujas (pēc saskaņošanas ar BIOR un DAP) specializētai zivju audzēšanai;	ZL 23.pants MK 150
<ul style="list-style-type: none">• saskaņo darba grafikus zvejai īpašos un zinātniskās izpētes nolūkos;	MK 192
<ul style="list-style-type: none">• var ierosināt aizliegt rūpniecisko zveju zivju resursu aizsardzībai un rekreācijas attīstībai (pēc atzinuma saņemšanas no BIOR un saskaņošanas ar ZM un VARAM);	ZL 16.panta piektā daļa
<ul style="list-style-type: none">• var iesniegt BIOR priekšlikumus zvejas limitu izmaiņām;	MK 796

Zivju resursu pārvaldība privātos ezeros, kuros **zvejas tiesības pieder valstij**

Apsaimniekošana un **zivju resursu pārvaldība ļoti līdzīga publiskiem ūdeņiem. Atšķirības:**

- Šādus privātos ezerus pašvaldības var iznomāt tikai ar zivju resursiem saistītiem mērķiem, MVZM, zvejai un zivju audzēšanai. Zvejas tiesību nomā priekšroka ir piekrastes zemju īpašniekiem.
- Ar zivīm un to ieguvi nesaistītie ūdeņu izmantošanas veidi paliek privāto ūdeņu īpašnieku ziņā (piem. laivu piestātņu būve, laivu vai citu atpūtas līdzekļu īre, laipu ierīkošana makšķerniekiem, peldošas kafejnīcas būve vai citu pakalpojumu sniegšana tūristiem, atpūtniekiem utt.).

Arī šajos ūdeņos ar specializētu zivju audzēšanu ezera īpašnieks var nodarboties, tikai saņemot pašvaldības atļauju (pēc saskaņojuma ar DAP un BIOR).

Zivju resursu pārvaldība **privātajos ūdeņos**

Pašvaldība:

- pārzina privāto zvejas tiesību izmantošanu (izskata īpašnieku vienošanos par zvejas limitu sadali, veic nomas maksas iekasēšanu par limitiem un zvejas atļauju izsniegšanu) un informē VVD par privāto ūdeņu īpašnieku vienošanos zvejas limitu sadalē;
- izdod saistošos noteikumus licencētai MVZM (arī licencētai rūpnieciskai zvejai).
- izsniedz atļaujas zivju audzēšanai mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotā ezerā un specializētai zivju audzēšanai (akvakultūrai) – pēc saskaņošanas ar BIOR un DAP.

Ūdeņu (ezera) īpašnieks:

- ievērojot zvejniecības normatīvo regulējumu, nosaka pieejamību zivju resursu izmantošanai citām personām – var pats izmantot, vai iznomāt, pilnvarot citus;
- organizē licencēto MVZM atbilstoši saistošajiem noteikumiem, bet tam nevajag pašvaldības pilnvarojumu.

Privātajās ūpēs īpašniekam nav makšķerēšanas tiesību priekšrokas, viņš ir līdzvērtīgs citiem resursu izmantotājiem.

Būtiskākais zvejas tiesību izmantošanas organizēšanā

- Pašvaldība atbilstoši Zvejniecības likumam, zvejas noteikumiem un zvejas limitu noteikumiem veic zvejas tiesību izmantošanas organizēšanu (priekšrokas principa ievērošana, limitu sadale pašpatēriņa/komerczvejai, zvejas tiesību izsoles organizēšana u.c.).
- Visu datus par zvejas tiesību nomu pašvaldība ievada LZIKIS (skatīt ZM izstrādāto rokasgrāmatu «Licenču izsniegšanas kārtība»), no sistēmas izdrukā un izsniedz dokumentus – zvejas tiesību nomas līgumu, ikgadējo protokolu, zvejas atļauju, komercdarbības licenci.
- Pašvaldība seko līdzi un nodrošina, ka attiecīgajiem ūdeņiem noteiktie zvejas limiti tiek ievēroti un atbilstoši iedalīti.
- Problēmas, ko novēro pašvaldību darbā ar LZIKIS biežāk ir saistītas ar nepilnīgu normatīvo aktu pārzināšanu iekšējo ūdeņu zvejas tiesību izmantošanas jautājumos.
- Pēc pieprasījuma ZM nodrošina pašvaldībām konsultācijas, kā arī atbilstoši nepieciešamībai veic uzlabojumus LZIKIS darbības pilnveidošanā.

**Zvejas tiesību
izmantošanas
organizēšanas
praktiskie
jautājumi**

Zvejniecības likums zveju iedala:

- **rūpnieciskā zveja** — darbība nolūkā iegūt zivis, izmantojot rūpnieciskus zvejas rīkus, kas aptver komerciālo un pašpatēriņa zveju;

komerciālā zveja — komersantam noteikto **zvejas tiesību izmantošana ar nolūku iegūt, piedāvāt tirgū vai pārdot zivis, lai gūtu peļņu**. Zvejā tiek izmantots komersantam noteiktais zvejas limits (rūpnieciskās zvejas rīku skaits, veids, nozvejas apjoms)

pašpatēriņa zveja — fiziskajai personai noteikto **zvejas tiesību izmantošana ar nolūku iegūt zivis savam patēriņam bez tiesībām tās piedāvāt tirgū, pārdot vai nodot citām personām labuma gūšanai**.

Zvejā tiek izmantots noteikts ierobežota apjoma zvejas limits (rūpnieciskās zvejas rīku skaits, veids, nozvejas apjoms)

Noteikumi Nr.918 “Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību”

Pašvaldība slēdz rūpnieciskās zvejas tiesību nomas līgumus un iznomā ūdenstilpes rūpnieciskajai zvejai vai makšķerēšanai.

Rūpnieciskās zvejas tiesības iznomā fiziskajām (uz 1 gadu) un juridiskajām (līdz 15 gadiem) personām, nosakot zvejas rīku veidus un skaitu vai nozvejas apjomu, ja nepieciešams, arī zvejas vietas, ievērojot attiecīgās pašvaldības teritorijas ūdeņiem iedalīto zvejas limitu.

Slēdzot jaunu nomas līgumu vai to pagarinot, **priekšroka dodama iepriekšējam nomniekam**, kas nomas līguma darbības laikā ir pildījis visus līguma nosacījumus.

Nomas līgumā ar zvejnieku var ietvert arī papildus prasības, kas atbilst vietējai situācijai un vajadzībām, piemēram zivju resursu aizsardzības (kontroles) nodrošināšanai un zivju resursu papildināšanai.

Ja nomas iesniegumu skaits pārsniedz rūpnieciskās zvejas tiesību nomas iespējas, rīko **rūpnieciskās zvejas tiesību nomas izsoli**.

Priekšrokas princips un zvejas limitu sadale

- iznomājot zvejas tiesības, **priekšroka** ir komercsabiedrībai vai individuālajam komersantam, kas **darbojas attiecīgās pašvaldības teritorijā**, ir **saistīts ar komerciālo zveju** vai nodarbojas ar zivju resursu atražošanu un pavairošanu, pildījis iepriekš noslēgtā līguma nosacījumus un ievērojis zveju regulējošos noteikumus;
- zivju nozvejas apjoma vai zvejas rīku skaita limitu nosaka, ņemot vērā komerciālās zvejas vai pašpatēriņa zvejas veidu, nomnieka zvejas iespējas un efektivitāti iepriekšējā zvejas tiesību izmantošanas termiņā, kā arī kopējo zvejas limita lielumu, zvejas tiesību nomnieku kopējo skaitu, vietējo pašvaldību zvejnieku priekšrocības un citus zivsaimnieciskus un reģionālus faktoros;
- pašpatēriņa zvejai, ievēro attiecīgajos noteikumos pašpatēriņa zvejai noteiktos zvejas limita ierobežojumus;
- iekšējos ūdeņos zvejo ar zvejas rīkiem, kuru skaits ir noteikts zvejas tiesību protokolā, vai izmanto iedalīto nozvejas apjomu (ja tāds ir noteikts).

Noteikumi Nr.1015 «Kārtība, kādā izsniedz speciālo atļauju (licenci) komercdarbībai zvejniecībā, kā arī maksā valsts nodevu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu»

Atļauju (licenci) komercdarbībai zvejniecībā iekšējos ūdeņos izsniedz pašvaldība, kuras teritorijā atrodas attiecīgā ūdenstilpe.

Pašvaldība izvērtē, vai:

- 1) zvejnieka rīcībā ir atbilstoša laiva (Ceļu satiksmes drošības direkcijas izsniegta mazizmēra kuģošanas līdzekļa reģistrācijas apliecība);
- 2) zvejniekam ir pieejams zvejas limits,
- 3) zvejnieks ir pildījis visus rūpnieciskās zvejas tiesību nomas līguma nosacījumus iepriekšējās licences darbības termiņa laikā;
- 4) zvejnieks ir ievērojis zvejniecību regulējošos normatīvos aktus, kā arī vērtē zvejnieka zvejas efektivitāti, nodokļu samaksu u.c. kritērijus.

Pašvaldība iesniegumu izskata 30 dienu laikā. Licenci izsniedz maksimāli līdz 5 gadiem.

Pašvaldības var atteikt izsniegt licenci, ja zvejniekam ir nodokļu parāds, nav pieejams brīvs zvejas limits konkrētajos iekšējos ūdeņos, vai ar vienu laivu ir bijuši vairāk kā divi pārkāpumi gadā.

Valsts nodeva par licenci iekšējos ūdeņos – 14,23 euro.

Noteikumi Nr.796 “Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos” nosaka zvejas rīku skaita limitu vai nozvejas apjoma limitu dalījumā pa ūdenstilpēm, kā arī limitu izmantošanas kārtību. Limiti pamatojas uz institūta BIOR zinātniskiem atzinumiem. Pašvaldības iedala konkrētus zvejas limitus zvejniekiem, kā arī noteikumi paredz iespēju pašvaldībai ierosināt grozījumus zvejas limitu izmaiņām.

Noteikumos paredzēti šādi zvejas limitu:

- zivju tīklu limits (metros) ezeros (1. pielikums);
- zivju murdu limits Buļļupē, Daugavā un tās ūdenskrātuvēs (2. pielikums);
- zivju murdu limits ezeros (3. pielikums);
- zušu zvejas rīku limits ūdenstilpēs (4. pielikums);
- vēžu murdu limits ezeros (5. pielikums);
- nēģu zvejas rīku limits upēs (6. pielikums);
- trīsuļodu kāpuru ieguves limits ezeros (7. pielikums);
- repšu zvejas limits ezeros (8. pielikums);
- kopējais nozvejas apjoma limits un nozvejas apjoma limits atsevišķām zivju sugām ezeros (9. pielikums);
- kopējais nozvejas apjoma limits un nozvejas apjoma limits atsevišķām zivju sugām upēs (10. pielikums);

Pārējos 1. un 3.pielikumā neminētos ezeros, kuros zveja nav aizliegta, zvejas tīklu limits ir 75 metri (kopējais garums). Zvejas tīklu limitu pilnībā vai daļēji var aizstāt ar zivju murdu limitu, ievērojot nosacījumu, ka viens murds atbilst 25 metriem no tīklu garuma limita.

Zemkopības ministrija

Paldies par uzmanību!

